



Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:	1.Kf.700.079/2022/6.
A felperes:	felperes (felperes címe)
A felperes képviselője:	felperes jogi képviselője (felperes jogi képviselő címe)
Az alperes:	alperes (alperes címe)
Az alperes képviselője:	alperes jogi képviselője (alperesi képviselő címe)
A per tárgya:	közzszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos kártérítési jogvita elbírálása
A fellebbezést benyújtó fél:	felperes (9. sorszám alatt)
A fellebbezéssel támadott határozat:	Pécsi Törvényszék 10.K.701.456/2021/8.

Í t é l e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 40.000 (negyvenezer) forint másodfokú perköltséget.

A fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperes a perrel érintett időszakban a felperesi önkormányzatnál polgármesteri tisztséget töltött be.

[2] A felperes képviselő-testülete a 48/2017. (I. 26.) számú határozatával (a továbbiakban: határozat) a tagjait érintő – 1. pontban pernyertesség vagy egyezség esetére szóló, az alperes polgármesteri tisztségével összefüggő, az önkormányzat működésével kapcsolatos – jogi eljárásokban az ügyvédi képviselet költségeinek átvállalásáról rendelkezett. A határozat a megrendelések, és az eljárásokhoz kapcsolódó számlák eljárási szabályait is tartalmazta; megrendelés, teljesítésigazolás, utalványozás és szerződéskötés joga az alpolgármestert illeti, az ügyvédi iroda a számlákat teljesítés-igazolás egyidejű csatolásával a költségvetés terhére a felperes részére állítja ki, annak tartalmát az alpolgármester ellenőrzi, pervesztesség esetén az ügyvédi munkadíjat az alperes viseli.

[3] A felperes 2017. május 8. napján az alperes polgármesteri státuszában tett kijelentései miatt indult büntetőügyekben védői tevékenység, közúti veszélyeztetés miatt indult büntetőeljárásban sértetti jogi képviselet ellátására adott megbízást a cég részére (a továbbiakban: megbízási szerződés).

[4] 2020. február 14. napján város új polgármestere a megbízási szerződéssel érintett 4 darab számla vonatkozásában az ügyszámokhoz kapcsolódó munkaórák megjelölésére és a jogerős ítéletek megküldésére hívta fel az ügyvédi irodát, majd a részletes kimutatás beérkezését követően 1.660.000 forint + ÁFA összeg 8 napon belül történő megfizetésére szólította fel az alperest. Az alperes a fizetési felszólításban foglaltaknak nem tett eleget.

A felperes keresete, az alperes védirata

[5] A felperes keresetében elsődlegesen kártérítés, másodlagosan jogalap nélküli gazdagodás jogcímén – késedelmi kamattal növelten – 1.660.000,- forint + ÁFA megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

[6] Elsődleges kereseti kérelmét a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.) 160.§ (1)-(3) bekezdéseire, 165. § (2) bekezdésére, 225/E. §-ára, 225/G. §-ára, másodlagos kereseti kérelmét a polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:579. §-ára alapította.

[7] Az alperes jogellenes magatartását abban jelölte meg, hogy a határozat előterjesztésében, elfogadásában részt vett, neki felróható módon – polgármesteri tisztségét felhasználva – a helyzetével visszaélt, ezáltal szándékosan kárt okozott. Vitatta, hogy a perrel érintett számlák alapjául szolgáló eljárások a polgármester feladatainak ellátásával összefüggők voltak és azt is, hogy azok az alperes pernyertességével zárultak.

[8] Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte, a követelés jogalapját ésösszezszerűségét is vitatva.

[9] Azzal védekezett, hogy a képviselő-testület határozatának tartalmát az alpolgármester ellenőrizte, azt senki nem támadta meg, valamennyi eljárás a polgármesteri tisztségével volt összefüggésbe hozható, a kifizetések kapcsán pedig semmilyen jog nem illette meg.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[10] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

[11] Megállapította, hogy a határozat szabályszerűen elfogadásra került, melyet az arra jogosultak nem támadtak meg. Az alperes a megbízási szerződés megkötésében, a per tárgyát képező számlák ellenőrzésében, utalványozásában nem vett részt, az kizárólag az alpolgármester feladatát képezte. A kifizetések ellenőrzése a felperes érdekkörébe tartozott; saját felróható magatartására előnyök szerzése végett alappal nem hivatkozhatott. Az eljárás során neki kellett volna bizonyítania az alperes jogellenes magatartását, a bekövetkezett kárt, és a kettő közötti ok-okozati összefüggést, amelynek igazolása eredményre nem vezetett. A felperes kereseti kérelmének jogalapja hiányzott, mivel az alperesnek a kifizetésekre semmilyen ráhatása nem volt, részéről a jogellenesség mozzanata sem volt megállapítható.

[12] A másodlagos kereseti kérelem tekintetében megállapította, hogy jelen tényállással összefüggésben a jogalap nélküli gazdagodás nem értelmezhető. Az alperes esetében jogalap nélküli gazdagodásról nem lehet beszélni, ugyanis az őt képviselő ügyvédi iroda munkadíjának kifizetéséről a képviselő-testület határozott, teljesítés a jogi képviselő, nem pedig az alperes részére történt. Az alperes tehát nem juthatott jogalap nélkül vagyoni előnyhöz. Utalt a jogintézmény szubszidiárius jellegére, miszerint a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak alkalmazására kizárólag akkor kerülhet sor, ha a jogvita a felek jogviszonyára irányadó speciális szabályok alapján nem bírálható el; jogalap nélküli gazdagodásra történő hivatkozás nem lehet alapos akkor, ha a követelésnek más jogcíme van.

[13] Utalt arra, hogy a felperes részéről a 2017-2020 években elfogadott zárszámadások tartalmaztak jogi tevékenységre vonatkozó költségeket, azonban a felperes azokat nem tartotta releváns bizonyítékoknak, az elsőfokú bíróság felhívása ellenére nem csatolta, mulasztásának jogkövetkezménye az alperesre át nem hárítható. Nem fogadta el a felperes hivatkozását abban a körben sem, hogy az ügyvédi munkadíjak kifizetése több esetben az eljárások jogerős befejezése előtt megtörtént.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[14] A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a keresetének helyt adó döntés meghozatalát kérte. A Kttv. 160. § (1) bekezdésének, valamint a Ptk. 6:579. §-ának az elsőfokú bíróság általi megsértésére hivatkozott. Kérte továbbá a törvényszék által

megállapított tényállás kiegészítését. Kiemelte, hogy a felperes képviselő-testülete az alperes előterjesztése alapján hozta meg határozatát, az eredeti előterjesztésnek nem volt 2. pontja, az időközben került rögzítésre annak érdekében, hogy a határozat nyilvánvaló normasértését tompítsák. Jelentős körülményként hivatkozott arra, hogy az alperes által vezetett és irányított felperes nem támadta meg a határozatot. A büntetőeljárásokban eljáró ügyvédnek nyilvánvalóan az alperes utasításai és rendelkezései alapján kellett a tevékenységét ellátnia. A perben hivatkozott ügyek a megbízási szerződés megkötésekor folyamatban voltak, amelyekre semmilyen rálátása, ráhatása nem volt. Az alpolgármester lényegében egyszerű utalványozói jogkört gyakorolt, a határozatban foglaltak érvényesülését érdemben azért sem tudta vizsgálni, mert a kifizetésekre több alkalommal az eljárások jogerős befejezése előtt sor került. Hangsúlyozta, hogy a testület a zárszámadáskor nem hagyta jóvá az alperes büntetőeljárásaival felmerült ügyvédi költségeket, hiszen a zárszámadásnak nem ez a feladata. E költségekről a testület külön nem tárgyalt, a határozat végrehajtásáról részére beszámoló nem készült. Utalt arra, hogy az elsőfokú ítéletben a tanúk felsorolásából kimaradt név1 ügyvéd, akinek vallomása az ügy érdemi elbírálására kiható tény tartalmazott, amely szerint a jogi képviseletet ellátó ügyvédi iroda a számlázáshoz kapcsolódó iratokat minden esetben másolatban megküldte az alperesnek is. Tanúvallomása igazolta azt a felperesi állítást, miszerint a jelen ügyben csatolt valamennyi számla az alperes ügyeihez kapcsolható, az eljárások semmilyen összefüggést nem mutattak az alperes polgármesteri tisztségével és azok nem az alperes pernyertességével zárultak. Hangsúlyozta, hogy jogellenes minden olyan magatartás, amely normákat sért, illetve letágabb értelemben jogszabállyal ellentétes. Minden károkozást – amely nem minősül jogszerűnek – jogellenesnek kell tekinteni, kárt okozni tevéssel és mulasztással is lehet. Hivatkozása szerint az alperes előterjesztése alapján meghozott képviselő-testületi határozat olyan jutatást, burkolt javadalmazást takart, amelyet a jogszabályok polgármesterek számára nem tesznek lehetővé. Tekintettel arra, hogy az előterjesztés jogszabállyal ellentétes volt, azon az sem változtat, hogy a képviselő-testület az előterjesztést elfogadta és arról határozatot hozott. Azáltal sem válik jogszerűvé a határozat, hogy azt nem támadta meg. Az alperesnek folyamatos rálátása volt az ügyekre, tisztában volt azzal, hogy azok a képviselő-testület határozatában megállapított feltételrendszernek nem felelnek meg, ezzel szemben az önkormányzat a kifizetések jogellenességéről csak utólag szerzett tudomást.

[15] Az alpolgármester tanúvallomása valótlant tartalmazott a körben, hogy a kifizetések során megkapta és megvizsgálta az ítéleteket, hiszen a bíróságok a számlázások időpontjában még elsőfokon sem hoztak ítéletet. Az okozott kár és annak összege okiratokkal alátámasztott, amely az alperes magatartása nélkül nem következett volna be. Az alperes szándékos magatartásával idézte elő a kárt, hiszen pontosan tudta, hogy olyan javadalmazást szavaztat meg a képviselő-testülettel, amely a jogszabályok alapján nem illelné meg.

[16] Nem értett egyet azon elsőfokú ítéleti megállapítással, miszerint a jogalap nélküli gazdagodás jelen tényállás tükrében nem értelmezhető. Hivatkozása szerint a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak alkalmazhatóságát a felek közötti szerződéses kapcsolat önmagában nem zárja ki, az igazolatlanul előállott gazdagodás visszatérítésére akkor kerülhet sor, ha a vagyoni eltolódásra a szerződéses jogviszony nem adott alapot, és az a szerződésszegés szabályai alapján sem orvosolható. Nem kétséges, hogy az alperes a felperes rovására vagyoni előnyhöz jutott, hiszen saját büntetőeljárásaiban nem kellett ügyvédi munkadíjat fizetnie, ezt helyette a munkáltató fizette meg. Az alperes köteles a szerzett előnyt visszatéríteni még akkor is, ha az egyéb jogviszony alapján nem követelhető vissza. A vagyoni eltolódás az

alperesi oldalon kétségtelenül bekövetkezett oly módon, hogy ahhoz nem rendelkezett jogalappal.

[17] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

[18] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást teljeskörben feltárta, a szükséges bizonyítást lefolytatta, és az általa megállapított tényállásból helytálló jogi következtetéssel a jogszabályoknak megfelelő ítéletet hozott.

[19] Hivatkozása szerint az eljárás során kétséget kizáróan bizonyította, hogy a kifizetésekre semmilyen ráhatása nem volt, ellenőrzési és utalványozási jogkörrel nem rendelkezett. Alappal állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy részéről a jogellenesség mozzanata hiányzott, valamint helyesen rögzítette azt is, hogy jogalap nélküli gazdagodás esetéről csak akkor beszélhetünk, ha más rovására valaki jogalap nélkül jut vagyoni előnyhöz.

[20] Hangsúlyozta, hogy indokolatlan vagyoneltolódás nem következett be, az ő irányába a perrel érintett büntetőeljárások kapcsán vagyonmozgás nem történt.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[21] A fellebbezés – az alábbiak szerint – nem alapos.

[22] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 108. § (1) bekezdése alapján, a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem keretei között vizsgálta felül.

[23] Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a helyesen felhívott jogszabályi rendelkezések megfelelő alkalmazásával, jogszerűen rendelkezett a kereset elutasításáról. Döntésének helytálló indokaival az ítéltábla egyetértett, a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel az alábbiakra mutat rá.

[24] A közszolgálati tisztviselő a jogviszonyából eredő kötelezettségek megszegéséért - a fegyelmi felelősségen túlmenően - a munkajogi szabályok szerint kártérítéssel tartozik, amennyiben a szabályszegése miatt kár következik be. Ha a károkozó magatartás nem a jogviszonyával áll összefüggésben, a kártérítési felelősségre az általános polgári jogi kárfelelősség szabályai irányadók.

[25] A Kttv. 160. § (1) bekezdése az adott helyzetben általában elvárhatóság elvére épül, ezért a másodfokú bíróságnak a fellebbezési kérelemre tekintettel azt kellett mérlegelnie, hogy az alperesi magatartás megfelelt-e ezen követelménynek.

[26] Helyesen utalt arra az elsőfokú bíróság, hogy a Kttv. 160. §-ában foglalt tényezők mindegyikét a kárt szenvedett félnek – perbeli esetben a felperesnek – kellett bizonyítania, és erre figyelemmel helytállóan állapította meg, hogy a perrel érintett határozatot a képviselő-testület elfogadta, az arra jogosultak azt nem támadták meg, ezért annak tartalmára figyelemmel kellett a felperesnek az önkormányzati képviselőket – 1. pontban az alperest – érintő eljárásokban a perképviselőt megszervezni, a felmerült költségek viseléséről rendelkezni. A felperes hivatkozása, amely szerint a képviselő-testület az alperes előterjesztése alapján hozta meg határozatát, épp a határozat megtámadásának hiánya miatt nem foghatott helyt, hiszen annak, hogy ki tett előterjesztést a jogszerűen meg nem támadott képviselő-testületi határozat elfogadására, az ügy érdemét tekintve nem bírt jelentőséggel. Ezen felül az előterjesztés tényét a felperes a bizonyítási eljárás során kétséget kizáróan nem is igazolta. Ugyanezen érvekre tekintettel nem fogadta el az ítéltábla a felperes fellebbezésében szereplő azon kifogását sem, amely szerint az eredeti előterjesztésnek nem volt 2. pontja, az időközben került rögzítésre annak érdekében, hogy a határozat nyilvánvaló normasértését tompítsák. Fenti okból nem értékelte jelentős körülményként azt sem, hogy a perbeli időszakban a felperes vezetője az alperes volt, mivel e körben kizárólag az bírt jelentőséggel, hogy a határozat megtámadására az arra jogosultak részéről nem került sor, ezért annak érvényes rendelkezései szerint kellett a költségek elszámolásakor eljárni.

[27] A perben keletkezett bizonyítékok ismeretében helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság arról is, hogy az alperes a megbízási szerződés megkötésében, a számlák ellenőrzésében, utalványozásában nem vett részt, az az alpolgármester feladata volt. Ennek ellenkezőjét a felperes nem igazolta. Alaptalanul hivatkozott a fellebbezésében arra, hogy az alpolgármester lényegében egyszerű utalványozói jogkört gyakorolt, a határozatban foglaltak érvényesülését érdemben azért sem tudta vizsgálni, mert a kifizetésekre több alkalommal az eljárások jogerős befejezése előtt sor került. A másodfokú bíróság nem fogadta el azt az érvelését sem, hogy a fent hivatkozott eljárásokra az alpolgármesternek semmilyen rálátása nem lehetett, mivel a határozatban rögzített jogkörében a folyamatban lévő ügyekről tájékoztatást kérhetett. Ezt támasztotta alá a megbízási szerződés 3. pontjában foglalt rendelkezés, valamint név2 alpolgármester tanúvallomása is.

[28] Az ítéltábla nem értett egyet a fellebbezésben szereplő azon további hivatkozással sem, miszerint az alperes kártérítési felelősségét az is megalapozza, hogy az ügyvédi iroda a számlázáshoz kapcsolódó iratokat minden esetben másolatban az alperesnek is megküldte. A határozat és a megbízási szerződés tartalma szerint nem az alperes feladatát képezte a számlák ellenőrzése és a teljesítés-igazolás kibocsátása, ezért felelősség e körben őt nem terheli.

[29] Helytállóan állapította meg a törvényszék – név2 és név1 tanúvallomásaira alapítottnak – azt is, hogy a csatolt számlák alapjául szolgáló eljárások a határozatban foglaltaknak megfelelően az alperes polgármesteri tisztségéhez kapcsolódtak.

[30] Azt a felek maguk sem vitatták, hogy az ügyvédi iroda a megbízási szerződésben foglalt kötelezettségeinek eleget tett, ezért a számlák kiállítására jogszerűen került sor. Az sem képezte vita tárgyát, hogy az alpolgármester általános felhatalmazást kapott a teljesítés-igazolás kiállítására és a számlák ellenjegyzésére, a megbízási szerződésen is az ő aláírása szerepelt. Ezt a tényt egyébként név2 és név3 tanúvallomásai is alátámasztották.

[31] Azt, hogy a perrel érintett eljárások egyezségkötéssel, alperesi pernyertességgel vagy pervesztességgel zárultak, az elsőfokú bíróság ítéletében nem rögzítette. A másodfokú bíróság ahhoz megjegyzésként annyit fűz, hogy az alperesi pervesztességet a felperesnek kellett volna igazolnia. Figyelemmel arra, hogy bizonyítékot e körben nem bocsátott rendelkezésre, a bizonyítatlanság a terhére esett. Annak tisztázása pedig, hogy büntetőeljárásban a pernyertesség, pervesztesség miként értelmezhető – a bizonyítási terhet is figyelembe véve – ugyancsak a felperes feladata lett volna. A képviselő-testület határozata erre vonatkozóan rendelkezést nem tartalmazott, ami szintén a felperes terhére értékelhető volt.

[32] Az elsőfokú bíróság helytállóan foglalt tehát állást akként, hogy a kifizetések ellenőrzése a felperes érdekkörébe tartozott, az azzal összefüggésben felmerült kárért saját felróható magatartására előnyök szerzése érdekében alaptalanul hivatkozott. A másodfokú bíróság egyetértett azon elsőfokú megállapítással is, hogy a felperes kétséget kizáróan nem bizonyította, hogy az alperes szándékos magatartásával kárt okozott, mivel a jogellenesség mozzanata sem volt megállapítható, ezért a kártérítési igénnyel kapcsolatos fellebbezési kérelmet elutasította.

[33] A felperes jogalap nélküli gazdagodásra alapított fellebbezését szintén nem találta alaposnak, e körben teljeskörben egyetértett az elsőfokú bíróság által figyelembe vett és kellő részletességgel rögzített indokokkal. Osztotta a törvényszék álláspontját, miszerint a jogalap nélküli gazdagodás jelen tényállás tükrében nem értelmezhető.

[34] A gazdagodás vagyoni előny megszerzését feltételezi, melynek következtében a gazdagodó vagyonának értéke nő, illetve nem csökken a vagyoni előny hiányának megfelelő mértékben. Megvalósulhat számos módon: a gazdagodó meglévő vagyontárgyának értéke nőhet; új vagyontárgy kerülhet hozzá; olyan kiadások maradhatnak el vagy csökkenhetnek, amelyek egyébként felmerülnének, vagy nagyobb összegűek volnának; a vagyont terhelő kötelezettségek szűnhetnek meg, vagy válhatnak szűkebb terjedelművé.

[35] A felperes a fellebbezésében helyesen hivatkozott arra, hogy amennyiben a gazdagodó nem rendelkezik érvényes jogcímmel a gazdagodás megtartására, úgy a vagyoni előny jogalap hiányában keletkezik nála. Ez a körülmény teszi a jogalap nélküli gazdagodást szubszidiárius tényállássá. Ezáltal a jogosult a vagyona rovására szerzett vagyoni előnyt más jogcím hiányában is visszakövetelheti a gazdagodótól. Lényeges körülmény azonban, hogy ha a vagyoni előny kérdése más jogviszony keretei között rendezhető, nincs helye a jogalap nélküli gazdagodás alkalmazásának. A jogalap nélküli gazdagodásra alapított követelés csak akkor tekinthető alaposnak, ha a jogosult a kötelezettel szembeni igényét más jogcímen nem érvényesítheti (BH 2010.39).

[36] Az alperes esetében jogalap nélküli gazdagodás azon okból sem következett be, mert az őt képviselő ügyvédi iroda munkadíjának kifizetéséről a képviselő-testület határozott, teljesítés az alperes részére nem történt, tehát nem juthatott jogalap nélkül vagyoni előnyhöz.

[37] Fent kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 109. § (1) bekezdése értelmében helybenhagyta.

[38] A másodfokú bíróság a Kp. 99. § (3) bekezdése értelmében a 35. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte a pervesztes felperest az alperes másodfokú eljárásban felmerült perköltségének megfizetésére, amelynek mértékét a Pp. 81. § (1)-(2) bekezdéseire, 82. § (3) bekezdésére, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontjára, (5)-(6) bekezdéseire figyelemmel állapította meg, az alperes által felszámított költség összegét a pertárgy értékére, az ügy bonyolultságára, az alperes által benyújtott fellebbezési ellenkérelem elkészítésének munka- és időigényére, valamint a tárgyaláson kívüli elbírálásra tekintettel 40.000 forintra mérsékelt összeggel arányban állónak ítélte.

[39] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdésében és 46. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű fellebbezési illeték a felperes Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontjában biztosított teljes személyes illetékmentessége folytán a Pp. 102. § (1) és (6) bekezdései értelmében az állam terhén marad.

[40] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezést a Kp. 99. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 77. §-a értelmében tárgyaláson kívül bírálta el.

[41] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Kp. 99. § (1) bekezdése zárja ki.

Záró rész

Budapest, 2022. október 26.

dr. Rác Krisztina s.k.	dr. Kincsesné dr. Szalai Kornélia s.k.	dr. Antal Regina s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró